

LIENE BEHMANE

KAKA,
SEMANUELA
PIEDZĪVOJUMI

821.174-32
Be 143

Ilzes Isakas vāka dizains

Vāka noformējumam izmantots fotoattēls
no autores personiskā arhīva
Autores foto © Jānis Kļaviņš

Liene Behmane

KAĶA SEMANUELA PIEDZĪVOJUMI

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*
Projekta vadītāja *Bārbala Simsons*
Redaktore *Santa Brauča*
Korektore *Evija Stikute, Agnese Rūtena*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4460.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana
vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Liene Behmane, 2024

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2024
ISBN 978-9934-32-798-8

IEVADS

Katra cilvēka dzīvē ienāk doma par kaķi. Iespējams, tikai ideju līmenī, bet varbūt pat apzinātā noliegumā – nē, nē, tikai ne kaķi! Kaķis ir viss vienā personā – terapeits, plēsējs, mīlulītis, bļauris, noteicējs, mednieks un vēl, un vēl, tas iemieso neskaitāmas īpašības, kurām jums, cilvēki, ir vērts pievērsties, pētot kaķus, noslēpumainos un ar ģenialitāti apveltītos dzīvniekus.

Ļaujiet, es jūs iepazīstināšu tuvāk ar sevi, ar patiesā mājas kaķa piedzīvojumiem, ko caurvij kaila atklātība, kādā kaķis izpauž domas, ņaud, un pavēstīšu, ar ko tas sadzīvo un ir spiests sadzīvot. Bieži sanāk tā, ka, pateicoties kaķa labākajām īpašībām, izveidojas dažādas situācijas, kurās rīcības neatkarība mijas ar pārpratumiem. Tādēļ, sakārtojot plauktā savus stāstus, es nolēmu tos izvilkt ārā, lai dalītos ar tiem detalizētāk.

* * *

Tas iesākās maijā. Ārā spīdēja saulīte, kas visiem sil-dīja kā sānus, tā arī domas. Pavasaris ar mīlestības vēs-mām bija pārņēmis ne tikai kaķus, bet arī cilvēkus. Tā, lūk, šis gadalaiks bija darījis savu, un es tā iespaidā tiku pie jaunas mājvietas. Biju sešus gadus jauns runcis, kuru uz kopdzīvi savā paspārnē bija pieņēmuši cilvēki.

Pirms tam mani ceļi krustojās ar ļaudīm, kuri vienkārši izturējās pret mani kā pret likteņa pabērnu – nodeva un pameta izdzīvot laukos šķūnīti kopā ar citiem zvēriem. Savu bērniību es vienmēr atcerējos kā pilnu konservu bundžu, taču tad, kad mani tik riebīgā veidā atstāja, es izdzēsu visas labās atmiņas, tikai ne manu īpašo vārdu, – to es paturēju prātā kā savu stila elementu.

Un tad notika tas. Saprotot, ka dzīve laukos kopā ar rukšņoņiem, sēcoņiem, gaudojoņiem un visādas citādas skaņas izdvesoņiem radījumiem man nebūs piemērota, tiku visžēlīgi piedāvāts kādam jaunu cilvēku pārim, kas nolēma – tādu izcilu kaķi kā es nevar atstāt ne kūtiņā, ne šķūnīti un arī ne laukos vispār. Es biju radīts tikai un vienīgi istabas apartamentiem, bez jebkādām neērtībām, vārdā “citi dzīvnieki”. Tiku ielikts jaunā vīrieša rokās, respektīvi – kopā ar pārnēsājamo auduma somu viņš saņēma mani, uzklusot piebildi: “Semanuels, kaķim vārds ir Semanuels.”

Es bļāvu. Principā man ir dabas dots talants būt kārtīgam bļaurim. No bailēm, ko raisīja nezināmais, es pavēros caur somas restēm uz jauno sievieti, kura bija līdzās šim gādīgo roku tipīgam. Viņa man uzsmaidīja, un starp saviem auriem es spēju sadzirdēt tikai: “Mīlais Semanuel, viss būs labi, brauksim mājās!” Vīrietis un sieviete bija atbraukuši man pakaļ ar sabiedrisko transportu, kuru es piebļāvu pilnu, sēžot somā uz jaunā vīrieša ceļgaliem. Tā kā man bija bail no jaunas dzīves sākuma un no autobusa, es caur savu drausmīgi neērto būri piecūrāju jauneklīm klēpi. Viņš gan nedusmojās, jo saprata, ka vainīgs jau bija somas caurlaidīgais materiāls, nevis es. Sūnains materiāls tai somai.

Kad ieradāties vēl svešajā dzīvesvietā, es apošņāju to un ātri iemuku skapī, kurš nevērīgi bija atstāts vaļā – pietiekami plaši, lai varētu iešmukt pa taisno iekšā. Sieviete izmisīgi centās ar mani uzsākt sarunu, bet man ne prātā nenāca ar viņu komunicēt, ja nu vienīgi uzšņākt un rūkt. Tēloju nepieejamo, taču viņa tikai smaidīja un teica: “Nebaidies, mīlais, es tev pāri nedarīšu! Ak, cik tu esi skaists! Skat, cik tev burvīgs kažociņš, tāds viņnais!”

Man viņa iepatikās, taču neuzticējos līdz brīdim, kad vēders lika par sevi manīt un lūgties, lai lienu ārā un eju paskatīties, ko gan šie cilvēki man ir ielikuši bļodiņā. Tā, lūk, es izkāpu ne tikai no skapja, bet arī no pāri palikušajiem vecās dzīves pelniem. Un tad sākās mana īstā dzīve. Biju atdzimis kā fēnikss, un man pavērās pārsteidzoša, skaista pasaule, kurā netrūka interesantu ikdienas situāciju.

* * *

Tātad, kā jau minēju: mani sauc Semanuels. Kaķis Semanuels. Esmu pilntiesīgs Kornvolas rekša šķirnes pārstāvis, ģeniāls istabas runcis. Man ir cirtaini viņnais kažociņš – to gļaudot, tas kļūst vēl zīdaināks –, lielas ausis, lai varētu labāk dzirdēt, kā atveras ledusskapis, gara aste, kuru ziņkārības dēļ gadās iespiest durvīs, pašķidru ūsu kušķis ar vienu absolūti pikanti sirmu ūsu – skaistuma elementu, omulīgs konservu uzkrājumu puncis un daudz draugu.

Jums šķitīs, ka esmu parasts kaķis jeb mājas slaists? Ha, ne vella, jo parastu kaķu nemaz nav! Ikdienā mitinos kopā ar Māām, Pāāp, Mazajiem cilvēkiem, insektiem, peldošām un lienošām radībām. Manā dzīvē vēl

ir sastopama arī despotiska, garām skrienoša Uzraudze, ļoti mīlīga Omīte, kuru nesanāk satikt tik bieži, cik gri-bētos, tālu tālie lauku radi – brālēni un māsīcas –, aizloga mītošie sētas kaķi un vesela virkne stāstu. Tie ir kā straujš karuselis, un tikt galā ar visiem tiem raibumiem ir pamatīgs izaicinājums, taču bez viņiem arī nebūtu nekādas jautrības, kurā viņi mani vai arī es viņus ievēlku.

Aicinu jūs ienirt manos piedzīvojumos un izgaršot tos, bet vispirms īsumā pastāstīšu par katru ģimenes locekli. Māām – viņa ir mana burvīgā cilvēka būtne. Tā bija mīlestība no pirmā acu skatiena – es viņai, un viņa man! Mēs jau pēc pirmās līdzās pavadītās dienas un nakts sapratām, ka vēlamies būt kopā. Viņa man piedod visus grēkus – sākot no nakts pasākumiem un dziesmu repertuāra skaļākā izpildījumā un beidzot ar astes uzgriešanu un dārga konserva apkašāšanu, par kuru pārdevēja galvoja, ka šis nu nekādi nevarot kaķītim negaršot. Salti meli gulēja manā bļodiņā un apkalta, taču Māām tikai sarauca uzaci un teica: “Vai nav viens izvēlīgs kaķis!”

Savu lielisko būtni par Māām saucu tādēļ, ka reizēs, kad sēžu uz sava personīgā ēdamgaldiņa un auroju pēc ēdiena, es izņaudu: “Māām! Māām!” Tas notiek arvien uzstājīgāk un skaļāk, līdz Pāāp nervi neztur manus griezīgos saucienus. Ar Pāāp mums ir tolerantas attiecības, kuras ir kā skābais krējums – ne visiem kaķiem un ne visiem Pāāp tas garšo. Taču, neraugoties uz mūsu remdenajām simpātijām, mēs ar Pāāp esam draugi, un arī viņš, tāpat kā Māām, ir daļa no mana apkalpojošā personāla. Atslēgas vārds mūsu mīlestībai ir rūpes. Paretam jau arī ielienu viņam klēpī, protams, tikai tad, kad es to gribu,

bet, ja negribu, pagriežu asti tajā leņķī, kurā mana pakal-
puse redzama visskaidrāk.

Mazie cilvēki jeb Māām un Pāāp bērni ir trīs vīriešu
kārtas pārstāvji, vēl pasīki jautrīši, kuriem nekad ne-
esmu ļāvis aiztikt savu asti un kurus esmu ieaijājis
miegā ar savām murrājošajām pasakām. Atzišos, sākumā
biju greizsirdīgs uz Mazajiem cilvēkiem, jo mājas mīlulis
taču esmu tikai un vienīgi es, tomēr, redzot, ka viņi ir
visai nekaitīgi, sapratu, ka nav ko iespringt, un pārstāju
uzvesties kā nepieklājīgs miskastnieks. Tā bija retā reize,
kad aptvēru, ka esmu kļūdījies savos uzskatos, un pie-
ņēmu Mazos cilvēkus kā savus mājas mīluļus.

Tas nu būtu īss ieskats manā ģimenē. Tūlīt iekārtošos
ērtāk brūnajā klubkrēslā un laidīšu vaļā savus smalkos
un rupjos murrājamus stāstus. Sanāca tā...

MĀKSLA, MŪZIKA UN SPORTS

Jāatzīst, māksla ir katrā kaķī. Sākot jau ar serenādēm un daiļi izbārstītām kaķu tualetes smiltiņām, kuras veido smalku mākslas darbu amplitūdu, un beidzot ar dizaina elementiem, ko visbiežāk var sastapt tapetēs, mēbelēs un aizkaros. Ar kaķi šajā jautājumā nevajadzētu strīdēties, principā ar kaķi strīdēties vispār nevajadzētu, jo kaķim ir taisnība visās jomās par simt procentiem.

Uzsvēršu neapšaubāmo: cilvēkiem ir jākalpo mums, varētu teikt, ka viņi ir mūsu padotie. Uzreiz pateikšu, ka šiem divkājiem nepieder nekas, jo viss pieder kaķiem. Ne velti radies ģeniālais teiciens: “Viss priekš kaķiem.” Kaķu cepums tam, kurš to izdomājis, jo tā arī ir – viss ir paredzēts tikai mums, šim lieliskajām būtnēm. Piemēram, ja saku “mana gulta”, tad tā arī ir; ja saku “mans galdiņš”, tad tā arī ir. Būtībā visa dzīvokļa rezidence pieder man.

Teikšu tā – mitināšanās dzīvoklī kopā ar cilvēkiem nav nemaz tik slikta, taču viņi nekā nesaprot no kaķu kultūras. Var jau domāt, ka esmu slinks, gulšņājošs tipiņš, kurš dzīvo uz Māām un Pāap rēķina. Nu labi, savā ziņā tā ir nenoliedzama taisnība, bet lieta tāda, ka es arī nepātraukti strādāju – kaut vai pie kultūras programmu veidošanas. Piemēram, izklaidēju savējos ar serenādēm pie gultas melnajā naktis stundā vai austošā rīta agrumā. Vai

tā nav māksla, tapusi sviedriem vaigā? Pamēģiniet paši padziedāt pie gultas vai virtuvē, vai pie durvīm, kad kaut ko gribas, reizēm pat tad, kad nevar saprast, ko gribas.

Dažkārt aizkoncertējos tik tālu, ka Pāāp man iedod skatuves vārdu – Pajolis. Šādi tieku iekristīts tad, kad mana superīgā koncertēšanas māksla mājiniekiem piegriežas un viņi to nosauc par baurošanu, aurošanu, tau-rēšanu un citādos nelabos vārdos. Cilvēki! Nevienam nepatīk manas nakts un agrā rīta serenādes. Savukārt man nepatīk, ka viņiem nepatīk.

Māksla... Nu, tā jau man sirdij ļoti tuva. Kaķa mākslas veidi var būt dažādi, kā jau mēs noskaidrojām; viens no tiem ir minētās serenādes, bet vēl ir arī tēlniecības piekopšana jeb dažādu skulptūru nolikšana kažim ērtākā vietā, reizēm pat ārpus kastītes. Ķeršos pie būtiskā un pastāstīšu par mākslas virzieniem sīkāk.

* * *

Bija piķamelna nakts. Absolūti nebija, ko darīt, visi neinteresanti guļ. Garlaicības māakts, es devos samērā skaļā ekskursijā pa dzīvokli, palēkāju pa galdu, palēkāju pa gultu un konstatēju, ka nomelnējušās nakts krāsas palikušas gaišākas, jo piecēlies Pāāp. Pāāp bija izspūris kā sētas runcis pēc kautiņa, un es viņa priekšā izpildīju slavas dziesmu konservam. Pāāp nebija sajūsmā, laikam par skaļu pavilku augšējo noti. Tiku izraidīts uz vannasistabas apartamentiem, un Pāāp mierīgi likās atpakaļ uz auss. Taču man miegs nevienā acī, tādēļ izdomāju, ka varētu padziedāt ko melodiskāku, tā teikt, uzspiest uz mājinieku jūtām. Dziedāju, lai mani ieceļ gultā, un rāvu vaļā ne tikai zvaniņa šķindoņu, bet arī skaņas, kuras

atgādināja franču izloksni, biedējošus aurus, piemīlīgu ņerkstēšanu un visādi citādi izcilas ņaudēšanas nianses. Mēs, kaķi, savas serenādes parasti dziedam, kad kaut ko gribam, – uzskatāmākais piemērs ir ēst un tikt ārā, ēst un tikt iekšā. Bet ir arī visai eksotiski dziedājumi. Reizēm es dziedu, kad Māām ir jānāk uz manu gultu gulēt, jo ir pārāk vēls, dziedu, kad Māām un Pāāp ir jāceļas, jo ir pietiekami agrs, dziedu, kad jāsavāc mana kastīte, dziedu, dziedu, dziedu. Ēnas puse ir tajā, ka aplausus un ovācijas es parasti nesaņemu.

Reiz ar to agro dziedāšanu sanāca tā. Austošs rīts klausēja pie loga. Manējiem mājiniekiem teorētiski skaitījās brīvdiena. Taču brīvdiena nebija ne man, ne arī manam vēderam. Pielīdis tā tuvāk Māām un Pāāp ausīm, nostājos diriģenta pozā un no sirds dziļumiem ieslēdzu dziedamo tauri, izpildot singlu abiem dusošajiem: “Jāceļas!” Māām ar Pāāp turpināja gulēt un nekustēt kā Ērkšķrozītes simt gadu miegā, tāpēc es pievirzījos vēl tuvāk Pāāp un smagā metāla ritmos ieņaudēju vēlreiz: “Jāceļas!” Pāāp kā nokaitināts vanags gailošām acīm ķērca, lai es paguļot vēl, esot taču svētdienas rīts. Taču, ievērojot to, ka es jau neesmu ar pliku ķepu ņemams, turpināju savu darāmo neatkarīgi no viņu vēlmēm. Ar singlu “Jāceļas!” es panācu, ka Māām piekāpīgi palika zem spilvena savu brīvdienu dusu un violetiem bezmiega riņķiem zem acīm piecēlās, lai aplaimotu manu ādas maišeli. Biju apmierināts ar rezultātu.

Dažkārt es mēdzu dziedāt serenādes arī tad, kad kastīte ir pilna līdz man zināmai robežai un tā būtu jāsavāc, jo seko nākamais mākslas veids – skulptūras. Neapmierinātības čaulā ievilcies, jo kaut kas netiek izdarīts pa

manam izcilajam prātam, es atstāju īpašu zīmi – parasti blakus savai kastītei. Protams, protams, visi tūliņ teiks fui un ui, tomēr kaķa prasībām ir jābūt strikti izpildītām.

Gadās, ka manai naturālajai tēlniecībai ir personīgi iemesli – piemēram, ja manā namā savu ķepu sper suns. Pie astes, kāda kalibra suns tas ir, bet fakts paliek fakts: viņš ir šķērsojis manas pils robežu, un līdz ar to mākslas darbi rodas pēc vaukšņa aizvilkšanās.

Reiz bija tāds gadījums, ka viens rūcoši tirelīgs trīceklītis, kurš augumā mazāks par mani, rādīja man zobeļus. Tajā brīdī nezināju – smieties vai uzšaut ar ķepu. Izvēlējos otro variantu, kā rezultātā kvekšķis apklusā, un es sāku viņu dzenāt, līdz šis žēlīgi ietirinājās sava saimnieka klēpja apartamentos. Biju tam nekaunam ierādījis vietu. Savukārt citu reizi manā namā ievēlās melna kuce. Nebija barga, bet lempīga gan, taču tas nedod viņai tiesības pārkāpt kaķa Semanuela mājas sliekšni. Skaidrs, šī dabūja no manis pa degunu, un es – gandrīz aizkustu asti. Lādzīgā kuce pārvērtās par vilkati tajā brīdī, kad sāku palaist ķepas. Tracis bija neizbēgams, tāpat kā pēcāk mans radošums. No tā brīža manā karaļnamā suņi netika ielaisti, un visiem, kuri gribēja vilkties uz maniem apartamentiem ar kādu kustoni, Māām laipni palūdza savus “zvēriņus” paturēt mājās, kā viņa paziņoja: “Lai kaķīti netraumētu.”

Māksla, kā jau zināms, ir arī diezgan šokējošs pasākums, bet es itin nemaz netaisos kapitulēt mājinieku un vispār cilvēku priekšā. Ar serenādēm teju vienmēr biju trāpījis desmitniekā, jo Māām ar Pāāp momentāni bija augšā no siltās migas.